

SÖYLEŞİ-Diyanet Türkiye'si'nde Kadınlar-Psikiyatrist Gülperi Putgöl

Psikiyatrist Gülperi Putgöl: Kadın şiddet ve yoksullukla karşı karşıya

10 Şubat 2016

soL Portal'ın kadınlarla yaptığı söyleşilerde bugünkü isim psikiyatrist Gülperi Putgöl Köybaşı. Köybaşı, kadın ruh sağlığını etkileyen en önemli bileşenlerin şiddet ve yoksulluk olduğunu belirtiyor.

soL Portal'da kadınlarla yaptığımız söyleşileri yayınlamayı sürdürüyoruz. Kadınların öldürüldüğü, şiddetin çeşitli biçimleriyle yüzyüze geldiği Türkiye'de, kadın sağlığının neyle karşı karşıya olduğu üzerine sorularımızı psikiyatrist Gülperi Putgöl Köybaşı yanıtladı.

Çalıştığınız bölge ve başvuran hasta/danışan profilinden bahsedebilir misiniz?

Ülkenin batısında yer alan ancak doğudan yoğun göç almış bir bölgede çalışıyorum. Başvuruların önemli bir kesimini düşük gelir düzeyi olan kişiler oluşturuyor. Aslında Türkiye'nin küçük bir örneklem grubu sayılabilir. Çalışmayan eğitim düzeyi düşük olanlar, daha çok bedensel yakınmaları nedeniyle başvurdukları diğer bölümlerden bize yönlendirilenler. Eğitim düzeyi arttıkça doğrudan psikiyatriye başvuru sayısı da artıyor gibi görünüyor.

Kısa olmayan bir süredir bu bölgede çalışıyorsunuz. Yıllara göre değişen başvuru nedeni ya başvuru sayısına dair bir gözleminiz var mı?

Evet, mesleğe başladığım ilk yıllara kıyasla daha fazla kişinin psikiyatriye başvurduğunu bunun da çoğunluğunu kadınların oluşturduğunu düşünüyorum. Çok daha fazla kişiye depresyon ve kaygı bozukluğu tanıları koyuyor ve tedavi başlıyoruz. Evde eşinden, eşinin akrabalarından şiddet gören, aldatılan buna rağmen çevre baskısı nedeniyle ya da gidecek yeri olmadığı için boşanamayan kadınlar. Boşanmış ancak hala tehdit alan, kendine yeni bir yaşam kuramayanlar. Erkeklerin son dönemde iş yerinde maruz kaldıkları mobbing ve iş kazaları nedeniyle başvurduklarını gözlemliyorum. Bir de KPSS kurbanı eğitilmiş grup sayısında belirgin artış olduğunu düşünüyorum.

Gericilik kadın sağlığını da etkiliyor diyorsunuz. Şiddet denildiğinde akıllara hep "Koca dayağı" ya da fiziksel şiddet geliyor. Kişinin sağlığını etkileyen olası şiddet nedenleri nelerdir? Neleri şiddet olarak görmeliyiz?

Ne yazık ki toplumun önemli bir kesimi, şiddet deyince fiziksel şiddeti anlıyor. Aslında şiddet çok yönlüdür ve bunu tek düzleme indirgemek şiddetin meşrulaşmasına da neden olur. Dayak yemenin bile "aile içinde olur böyle şeyler" denerek örtbas edildiği ülkemizde şiddetin boyutlarının kavranması daha da önem taşımaktadır. Sözel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet, cinsel şiddet gibi pek çok şiddet türü özellikle kadınlara karşı uygulanmaktadır. Her türlü hakaret, aşağılama ve küçük düşürmeyi sözel şiddet olarak değerlendiriyoruz. Kişinin çalışmasına engel olmak, parasını elinden almak ya da gelirini idare etmesine izin vermemek ise ekonomik şiddete girer. Cinsel şiddet deyince ise kişiyi zorla cinsel ilişkiye zorlamak, istemediği sözler ya da hareketlerde bulunmak, fuhuşa zorlamak gibi davranışları anlıyoruz.

KADIN RUH SAĞLIĞINI ETKİLEYEN EN ÖNEMLİ BİLEŞENLER ŞİDDET VE YOKSULLUK

Şiddet kadın ruh sağlığını nasıl etkiliyor?

Tüm dünyada ruhsal hastalıklar kadınlarda daha fazla görülmektedir. Kadın ruh sağlığını etkileyen en önemli bileşenler şiddete maruziyet ve düşük gelir düzeyidir. Türkiye Psikiyatri Derneği'nin açıklamasına göre her üç evlilikten biri çocuk evliliğidir. Türkiye’ de üç kız çocuğundan biri orta öğretim seviyesine geçememektedir. Son yıllarda kadın istihdamında da belirgin düşme söz konusudur. Türkiye’ de son 10 yılda kadın cinayeti sayısında giderek artış yaşanmıştır. Tüm bu veriler göz önünde bulundurulduğunda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin geldiği nokta endişe vericidir. Kişinin ruh sağlığı yaşadığı koşullarından bağımsız değildir.

Erkeği iktidara oturtan ve kadını ezen sistemin dayatmaları çocukluktan itibaren zihinlerimize yerleşmektedir. Cinsiyetçi oyuncaklar, kitaplar, filmler, eğitim sisteminin kendisi bunu beslemektedir. Kız çocuğu fazla konuşmaması, gülmemesi, kısa giymemesi uyarıları, ayıplar ve günahlarla büyütülmektedir. Yeri kocasının yanı olan, aile içine ve anne rolüne hapsedilmiş kadınlar. Bugün kadının bedeniyle ne yapacağına, kaç çocuk doğuracağına kadar karışan zihniyet, kadına yönelik şiddetin başka bir yüzüdür aslında.

Üniversiteli genç kadın ya da çalışan, ekonomik gücü olan kadınlar için şiddete uğrama veya sonuçları açısından farklar var mı?

Türkiye’ de kadına yönelik şiddetle ilgili kapsamlı araştırma sayısı çok az. Ancak yapılan geniş ölçekli bir çalışmada lise mezunu-üniversite eğitilmiş olan kadınlarda şiddete maruz kalma oran % 32, eğitimsiz ve ilköğretim düzeyinde eğitilmiş olanlarda ise %56 bulunmuş. Yine 2007 de yapılan “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet” başlıklı geniş ölçekli çalışmada Türkiye’ de her üç kadından birinin şiddet gördüğü gösterilmiştir.

'ALDIĞIM O RAPOR YÜZÜNDEN DAHA ÇOK DAYAK YEDİM'

Kadın şiddete uğradığında ilk desteği alması beklenen/gereken yakın çevresi ile ne tür süreçler yaşıyor?

Yapılan araştırmalar kadınların en çok eş, baba, abi gibi yakın akrabalarından şiddet gördüğünü göstermektedir. Durum böyle olunca şiddet gören kadın için süreç çok daha yıkıcı ilerliyor. Türkiye genelinde şiddet gören her iki kadından biri şiddetle tek başına mücadele etmek zorunda kalıyor. Eşinden şiddet gören kadın aile büyükleri tarafından evine geri gönderiliyor. Orayı aşanlar polis merkezinden telkinlerle geri gönderiliyor. Çaresizce şiddet gördüğü eve, şiddeti uygulayanların yanına dönüyor kadınlar.

Bir psikiyatrist olarak bu tür vakalarda sonuca yönelik neler yapabiliyorsunuz? Sınırlarınızın varlığı sizi ve mesleğinizi yapmanızı nasıl etkiliyor?

İşin bizim açımızdan en zorlayıcı kısmı da bu sanırım. Pek çok kadının koruma altındayken öldürüldüğünü hepimiz biliyoruz. Şiddeti doğuran nedenleri ortadan kaldırmadan alınan önlemlerin pek anlamı olmuyor. Şiddet mağduru kadınlar başvurduğunda adli rapor düzenliyor ve süreçle ilgili bilgilendirme yapıyoruz. Ancak “ben aldığım o rapor yüzünden daha çok dayak yedim”, ya da “nereye gideceğim eve dönersem bu sefer babam öldürür” dediğinde karşımızdaki insan, elimiz kolumuz bağlanıyor. Sayıları yetersiz kadın sığınma

evleri de kısıtlı bir seçenek olarak karşımızda duruyor. Kişilere en azından bozulmuş ruh sağlıklarını iyileştirebilme ve sorunlarıyla mücadele edebilme gücünü arttırma olanağı sunabiliyoruz. Sorunlarına çare olamadan.

<https://haber.sol.org.tr/toplum/diyanet-turkiyesinde-kadinlar-3-psikiyatrisc-gulperi-putgul-kadin-siddet-ve-yoksullukla-karsi>